

התכוונתי למכור לך מחצית ממש, אלא כערך דמי מחצית השדה".

וכן אם אמר לו, "חציה בדרום אני מוכר לך", משמנין ביניהן, כלומר, שמים כמה שוה מחצית השדה שבדרום, ונוטל הלוקח מקרקע כחושה שבשדה, כדמי חציה שבדרום⁽⁹⁴⁾.

והוא [המוכר] מקבל עליו לנכות מחלקו מקום בשביל הגדר, וכן מקום לחריץ וכן חריץ⁽⁹⁵⁾.

וכמה הוא חריץ?

שישה טפחים.

ובן חריץ, שלשה. ובגמרא יבואר.

גמרא:

שנינו במשנה: "האומר לחבירו חצי שדה אני מוכר לך, משמנים ביניהם ונוטל חצי שדהו":

מבאר הגמרא: אמר רב חייא בר אבא אמר רב יוחנן: כונת המשנה לומר שהלוקח

הלכתא עבדינן כוותיהו? אלא פסקינן כתנא קמא, דאמר "תידון במנה".

תנו דייני גולה [שמואל וקרנא], עושין שומא ביניהן ומשלשין. דהיינו כדעת אחרים.

אמר רב הונא: הלכתא כדייני גולה. כדלעיל.

אמר רב אשי: טעמא דדייני גולה לא ידעינן, ואם כן, וכי הלכתא עבדינן כוותיהו? כדלעיל⁽⁹³⁾.

מתניתין:

האומר לחבירו, "חצי שדה אני מוכר לך", והיו בה חלקים שמנים, וחלקים כחושים.

כיצד יחלקו ביניהם?

משמנין ביניהן, כלומר, שמים את כל השדה, והמוכר משאיר לעצמו את החלקים השמנים, כפי ערך חצי השדה, ונוטל הלוקח כפי ערך חצי שדהו, מן החלקות הכחושות שבה.

ויד המוכר על העליונה לומר ללוקח, "לא

93. וחדא מכלל חברתא איתמר. רשב"ם.

94. רשב"ם. ועיין בהערות על הגמרא, במה שנחלקו עליו הראשונים.

95. כך דעת הרשב"ם. וטעמו, כיון שמכר לו רק מחצית השדה, מסתמא קיבל על עצמו לתת ללוקח את כל צרכי השדה. אך אם מכר לו שדה שלימה, אינו צריך להוסיף לו עליה כלום.

אך הרמב"ם (פרק כא הלכה כב מהלכות מכירה) כתב, "ומקבל עליו הלוקח לעשות

בחלקו מקום הגדר".

ולפי דבריו, מתניתין קמ"ל לאפוקי מסברת הרשב"ם הנ"ל.

וגם אשמעינן, שהמוכר יכול לכופו לעשות גדר וחריץ, כדי שלא תיכנס חיה מחלק הלוקח לשדהו.

ועיין עוד במגיד משנה (פרק ב מהלכה שכנים הלכה יז) שישב לפי זה את דברי הרמב"ם שם. רש"ש.

ועיין עוד בחזון איש (בבא בתרא סימן ב ס"ק יא, יב). שרצה לומר דאין מחלוקת בין